

“YAPICI OLMAYAN UYUŞMAZLIK” DİYALOĞUNUN ACIMASIZ TANRI (2011) FİLMİ ÜZERİNDEN İNCELENMESİ*

AN EXAMINATION OF “DE-CONSTRUCTIVE DIALOGUE OF DISAGREEMENT” THROUGH THE MOVIE OF CARNAGE (2011)

Burcu Seher ÇALIKOĞLU¹

Öz

Bu çalışmada, öncelikle “uyuşma/ma” ve “yapıcı olma/ma” bileşenleri üzerinden inşa edilen dörtlü bir diyalog modeli geliştirilmiştir. Bunlar, (a) yapıcı olan uyum, (b) yapıcı olan uyumsuzluk, (c) yapıcı olmayan uyum ve (d) yapıcı olmayan uyumsuzluktur. Örneğini teşkil etmesi nedeniyle Acımasız Tanrı (2011) filmi incelenerek “yapıcı olmayan uyumsuzluk” diyalogu betimlenmiştir. Bu doğrultuda, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi iki aşamada gerçekleştirilmiştir: Birinci aşamada, metin (1) içerik, (2) yön ve (3) süreç temaları ile çözümlenmiştir. (1) İçeriğin incelenmesinde, tartışmanın öğeleri olan (a) tartışma konusu, (b) sav, (c) tanıtlama, (d) karşı-sav ve (c) sonuç ortaya konmuştur. (2) Yönün incelenmesinde, bireylerin niyetleri, bakış açıları ve kişilik özellikleri gün yüzüne çıkarılmıştır. (3) Sürecin incelenmesinde ise bireylerin ürettikleri sav, karşı-sav ve tanıtlamalar mercek altına alınmıştır. İkinci aşamada, kuramı oluşturan “uyuşma/ma” ve “yapıcı olma/ma” özelliklerine göre, ilk aşamada içerik, yön ve süreç temaları ile oluşturulan alt temalar yeniden sentezlenmiştir. Bu aşamada, içerik, dörtlü yapının oluşmasında etkisiz eleman olarak tanımlanmıştır. Yön öğesi, kendilik ve başkalık, baskı ve direnç, özgüven, iyilik, uyum ve menfaat ve esneklik; süreç öğesi ise, akıl yürütmeye kabul ve itiraz, aktif ve pasif rol alma, kendiyle hesaplaşma, bilgi arayışında olma, evrensel entelektüel standartları uygulama özellikleri ile açıklanmıştır. Böylece, bir alt model olan yapıcı olmayan uyumsuzluk diyalog bu özellikler yardımıyla ortaya çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dörtlü diyalog modeli, eleştirel düşünme, film eleştirisi

Abstract

A quadruple dialogue model was built on the components of "agreement" and "being constructive". As a sub-model "deconstructive disagreement" dialogue, *Carnage* (2011) was examined through document analysis. With the content analysis, (1) content, (2) direction and (3) process of deconstructive dialogue of disagreement were explained. Content analysis was carried out in two stages: In the first stage, the text was analyzed with (1) content, (2) direction, and (3) process themes. (1) For the content, subject of discussion, argument, demonstration, counter-argument and conclusion were revealed. (2) For the direction, intentions, perspectives, and personality traits of the individuals were brought to light. (3) For the process, arguments, counter-arguments and demonstrations produced by individuals were taken into consideration. In the second stage, the sub-themes created with the content, direction and process themes were re-synthesized using the components of "agreement" and "being constructive". (1) Content is ineffective for the formation of the structure. While (2) direction is explained by the components of (2.a) self and otherness, (2.b) pressure and resistance, (2.c) self-confidence, (2.d) kindness, harmony, and benefit, and (2.e) flexibility; (3) the process is distinguished by the features of (3.a) acceptance and objection in reasoning, (3.b) taking an active and passive role, (3.c) reckoning with oneself, (3.d) seeking information, and (3.e) applying universal intellectual standards. With the help of these features, deconstructive dialogue of disagreement is uncovered.

Keywords: Quadruple dialogue model, critical thinking, movie review

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İzmir Demokrasi Üniversitesi/Eğitim Fakültesi/Özel Eğitim Bölümü,
burcu.calikoglu@idu.edu.tr, Orcid: 0000-0002-4085-8330

Makale Türü: Araştırma Makalesi – Geliş Tarihi: 14.03.2022 – Kabul Tarihi: 25.07.2022

DOI:10.17755/esosder.1087655

Atf için: *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 2022;21(84): 1754-1779

Etik Kurul İzni: İzmir Demokrasi Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu 13/12/2021 tarih ve 13/12/2021 protokol no ve 2021/12-05 karar nolu sayılı yazısı ile etik açıdan uygun görülmüştür.

Giriş

Diyalog kurmak, gündelik yaşamın her noktasında yoğun ve temel bir gereksinim olarak yer almasına rağmen sıradan bir eylem değildir. Bu yoğunluğu, diyalog filozofu Martin Buber, “diyalog, bireyin olma yoludur -way of being-“ (Aktaran: Fife, 2015, s. 216) şeklinde ifade etmiştir. Tice'nin (1992, s. 435) deneysel bir çalışmasında, katılımcılar, kendilerinin mahremiyet içinde gerçekleştirdikleri davranışlara kıyasla, akranlarıyla birlikteyken sergiledikleri davranışlarının, gerçek benliklerinin bir yansıması olduğunu daha yüksek olasılıkla bildirmişlerdir. Diyaloğun bu kadar canlı ve güçlü olmasını sağlayan da, Tice'nin çalışmasında gözlemlendiği üzere, kendimizle veya bir başkasıyla gerçekleşen konuşmamızı, her seferinde kendimizi tanımlama eylemi için alıştırmalar yapmaktır (Ackerman, 1989, s. 5). Böylece, diyaloğun kurucusu olan birey aynı zamanda kimliğin de inşa edicisi olmaktadır.

Sıklıkla kullanılan “Hayvanlar koklaşa koklaşa, insanlar konuşa konuşa...” atasözü bireyler arasında doğabilecek anlaşmazlıkların diyalog yoluyla azaltılmasına, beraberinde barış ve huzur ortamının yine diyalog yoluyla yaratılmasına dikkat çekmektedir. Diyaloğun genellikle uyumun sağlanması konusunda gerekli bir araç olduğu düşünülmektedir. Merriam-Webster sözlüğünde, diyalog “karşılıklı anlayış ve uyum arayışı” anlamında tanımlanmıştır. Yankelovich (2001, s.15) bir diyalog gerçekleştiğinde, uzun süredir devam edebilen klişelerin çözüldüğünü, güvensizliğin üstesinden gelindiğini, karşılıklı anlayışın sağlandığını, ortak bir amaca göre şekillenen ve temellenen vizyonların oluştuğunu, daha önce birbiriyle çelişen insanların hedefler ve stratejiler konusunda bir araya geldiğini, yeni ortak zeminlerin keşfedildiğini, yeni bakış açıları ve içgörülerin kazanıldığını, teşvik edilen yeni yaratıcılık seviyeleri ile sosyal bağların kuvvetlendiğini dile getirmektedir.

“Diyalog kurmak” deyimini, kişilerin sonunda anlaşmaya varmak; yani uyum sağlamak adına bir araya gelmeleri anlamına gelmektedir (kelimeler.gen.tr). Politik haberlerde sıklıkla geçen “diyalogu sürdürmek” deyimini; barışçıl olmayı, iki taraflı düşünebilmeyi ve yardımlaşmayı çağrıştırmaktadır. Bir diğer deyişle, tarafların birbirlerinin önerilerini dinlemeyi, birbirlerini reddetmemeyi gerektirir. Bununla birlikte, uyumsuzluğa neden olabilecek reddetme davranışı, sosyal kültürde kabalık olarak da algılanmaktadır (Brown vd.,1987).

Diyalog, bugün insanlığın karşı karşıya olduğu birçok krizin köklerini keşfetmenin bir yolu olarak kullanılmaktadır (Bohm, Factor & Garrett, 1991). Azınlıkta yer alan farklı görüş açıları ile oluşan iraksak düşünme, tartışılan konuyu esnetmeye yardım etmektedir (Brodbeck, vd., 2002, s. 45). Uyumsuzluk birlikte öğrenmeyi sağlayan ve yapıcı bir akış ile sonlanmaya neden olan sosyal bir araç haline gelebilmektedir (Cuppen, 2012, s. 24). Bu yönüyle, uyuşmazlık demokratik ortamların bir gereği olarak da düşünülmektedir. Dünya anlayışı, uyuşmazlığı önleme düşüncesini geride bırakarak, uyuşmazlıktan yeni soruların açığa çıkarılmasına ve bu sorulara yeni cevapların üretilmesine; bir diğer deyişle öğrenmenin kendisine doğru yönelmektedir (Deutsch, 1994, s.13).

Diyalog yoluyla gelişmek için uyum gerekli görülmekle birlikte, birçok psikoloji kuramı gelişmenin ön-koşulu şeklinde göstermek suretiyle çelişkiyi merkeze alması tesadüfi değildir. Piaget (2002, s. 5-62), mevcut olan şemalar ile gerçekler arasındaki ilişkiyi kurmada özümseme ve uyumsama kavramlarını geliştirmiştir. Gerçek ile görünüm arasındaki

uyumsuzluğu anlayabilmeyi sıçrama olarak değerlendirmiştir. Riegel (1976, s. 689-700), Piaget'nin uyumsuzluklar nedeniyle dengeye ulaşma halini bir köşeye atarak, insan gelişimini çatışmaların sürekliliği ile ilişkilendirmiştir, yani Riegel'e göre denge kurulamamaktadır. Dabrowski'nin 1964 senesinde geliştirdiği Pozitif Bozunma Kuramındaki “bozunma”, birey yaşamındaki çelişiklere veya tutarsızlıklara; “pozitif” kelimesi de tutarsızlıklarından daha güçlü bir şekilde çıkmayla sonlanan ihtimallere işaret etmektedir (Mendaglio, 2008, s. 14-41). Maslow (2001), insan olmanın psikolojisi adlı kitabında “denge ve uyumluluk acıyı azalttığı için iyi olabilir; ama belki de daha yüce bir ideale doğru ilerlemenizi engellediği için kötüdür” şeklinde ifade etmiştir.

Bir önceki paragrafta sözü edilen çelişikler bireyin varoluşsal yönüne hizmet ederek anlam bulmaktadır. Bireyin yüzüne çarpan olumsuzluklar ve hissettiği ikilikler karşısında nasıl tavır alacağı bireyin özgürlüğü ve sorumluluğundadır. “Varoluş, özden önce gelir” düşüncesi tam da bu iki durumu anlatmaktadır. Uyumsuzluk varoluş felsefesinde bir “gerek” olarak yer almaktadır. Fransız filozofu Albert Camus uyumsuzluk meselesini başkaldırı felsefesini geliştirerek ortaya koymuştur. Camus'ya göre başkaldıran insan, “hayır” diyen insandır. “Hayır” demek aynı zamanda içinde değer barındıran bir şeye de “evet” demektir. O hâlde başkaldıran insan bir değeri kabul eden insandır (Gündoğan, 2007).

O halde, uyumun ve uyumsuzluğun iyi'sini belirleyen kriter ne olmalıdır? Bu sorunun cevabını oluşturan ölçü, yapıcı olmak ya da olmamak ile yakından ilişkilidir. Yapıcı, inşa edici veya konstrüktif kelimeleri ile eş anlamlı kullanılabilir. Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlüğünde, yapıcı kelimesinin ilk anlamı “yapan, oluşturan, ortaya çıkaran, meydana getiren” şeklinde tanımlanmıştır. Tam da bu noktada, uyumsuzluğun da uyumun da yapıcılığı tetikleyebileceği düşünülmelidir. Ancak, yapıcı olmanın ve uyum göstermenin olumlu; karşıt anlamları olan yapıcı olmamanın ve uyumsuz olmanın ise negatif çağrışımlarının olması ikili bağdaştırmalar esnasında düşünsel bir karmaşa yaşanabilmekte ve bazı kavram yanılgıları oluşabilmektedir. Bu yanılgılar şu şekilde özetlenebilir:

- ***Uyuşmazlık ortamında (esnasında) herhangi bir diyalog kurulamaz.***

Diyaloğun uyum için vurgulanan özelliğinin yaygınlığı nedeniyle, herhangi bir uyumsuzluk ortamında diyalogun başlayabilmesi mümkün değilmiş gibi düşünülmektedir. Bir mizah programı olan Güldür Güldür Show'un, bilgili ve kibar olanın değil cahilin duygusal bir sansasyon yaratmasıyla birlikte bütün tartışmayı devralarak herhangi bir düşünce unsuruna rastlamadan sona eren Tartışma Programı serisi (Güldür Güldür Show, 2015, 2016, 2016, 2019) uyuşmazlık içinde diyalog-oluşturamamanın vurucu bir örneği olmaktadır

- ***Yapıcı olmayan uyuşmazlıkta, protesto, ağız dalaşı veya kavga yer alır.***

Uyuşmazlığın olumsuz görünümü zihinde genellikle kavga, ağız dalaşı veya protesto şeklinde canlanmaktadır. Bu şekilde kabul edildiğinde, yapıcı olmayan uyuşmazlığın sadece gölgede kalan tarafı görülmüş ve “aşırı özelleme” yanılgısına düşülmüş olunmaktadır. Aşırı özelleme (overspecialization) hatası, geniş kapsamda kullanılabilir kavramın veya bir kuralın yalnızca bir yönü ile sınırlandırılmasıdır (Merriam-Webster Sözlüğü, t.y.). Yapıcı olmayan uyuşmazlıkta ille bir kavga yer almayabilmektedir. Diyalog esnasında donukluk,

tıkanıklık, konuyu kapatma, dalga geçme veya küstahlık gibi diğer eylemler yer alabilmektedir.

- ***Uyuşmazlığın yapıcı versiyonu için sonunda uyumun sağlanması gerekir.***

Bir diğer yanılı da bir tartışma esnasında uyuşmazlık veya uyuşmazlık olsa da, sonucunda bir anlaşmaya varmanın yapıcı olduğunun veya uyuşmazlığın yapıcı olması için bir uyumla sonlanması gerektiğinin kullanılabileceği düşünülmektedir. Halbuki, anlaşma, taraflardan birinin uyum gösterme endişesi ile gerçekleşebilmektedir. Veya taraflar birbirlerine stratejik benlik sunumu sergileyebilmektedir. Uyum gösterme endişesi, boyun eğici davranış sayılırken; stratejik benlik sunumu kontrol edicidir. Bireyler, diğerlerinin kendi haklarındaki algılarını kontrol etmeye güdümlü olabilirler. Her iki durumda da, bireylerin ortak özelliği bir role bürünerek veya makyajlı bir şekilde davranılmasıdır. Bir diğer deyişle, otantiklik eksiktir. Uyumun var olduğu ancak otantikliğin eksik olduğu ortamlar da yapıcı olmayan uyumsuzluğun değil, yapıcı olmayan uyum ortamının örnekleri olabilmektedir.

- ***Tam uyum var ise diyalog oluşmaz, çünkü bireyler aynı şeyi derler.***

En az iki kişinin gerçekleştirdiği bir diyalogda benzerliğin sağladığı farz edilse bile, diyalogun her zaman için farklılaşarak ilerlediği göz ardı edilmemelidir. Bir diyalogda, bir kişi bir şey söylediğinde, diğer kişi genel olarak birinci kişinin ifade etmek istediği anlamla tam olarak aynı şekilde karşılık vermez. Aksine, anlamlar sadece benzerdir, aynı değildir. Böylece ikinci kişi cevap verdiğinde, birinci kişinin söylemek istediği ile diğer kişinin anladığı arasında bir fark oluşur. Bu farkı göz önünde bulundurarak, birey hem kendi görüşleriyle hem de diğer kişinin görüşleriyle ilgili olan yeni bir şey görebilir (Bohm vd., 2004, s. 7).

Bu tür yanlış inançların oluşmasında, uyuşmazlık-diyaloğunun seyrek çalışılan bir konu olmasının da payı bulunmaktadır. Ayrıca hem ülkemizde hem de dünya çapında siyasi dikotomide genel olarak hissedilen sertleşme (Arıkan, 2016, s. 2; Babacan, 2021, s. 53; Karakaya, 2019, s. 25; Yılmaz vd., 2012, s. 9) diyalogun sadece uyum için kullanılması gerekliliğine verilen önemi artırmıştır. Bu da büyük resmin görülmesini engellemekte ve konu hakkında aşırı-özelme gibi safsatalara düşülmesine neden olmaktadır. Bu durum, uyuşmazlığın şu vakit incelenmesi için iyi bir zamanlama olduğunun göstergesidir. Bu konudaki çalışma sayısının seyrekliği, askıya alınan ve edinilmiş bazı yanlış inançlar, kavrama en başından temel olarak yaklaşma ihtiyacına sevk etmektedir.

Bir diyalogda uyuşmazlık, genellikle aynı konu için iki bireyden birinin diğerinden farklı görüş ortaya sunmasıdır. Bu her zaman tamamen zıtlık içerisinde oluş anlamını taşımamaktadır. Bir diyalogda uyuşma ve uyuşmama az veya çok belli bir yüzde ile ilerlemektedir. “Yapıcı-olmayan” sıfatı, diyalogun “öğrenme” odaklı olmadığını vurgulamaktadır.

Bu durumda, bir diyalog “uyum” ve “yapıcı olma” bileşenleri ile birlikte düşünüldüğünde, dörtlü bir yapıyı meydana getirmektedir. Bunlar; A- yapıcı olan uyum; B- yapıcı olan uyuşmazlık, C- yapıcı olmayan uyum ve D- yapıcı olmayan uyuşmazlıktır (Bkz. Tablo 1).

Tablo 1. “Yapıcılık” ve “uyum” değişkenlerine göre oluşan diyalog türleri

	Uyum	Uyuşmazlık
Yapıcı Olan	A	B
Yapıcı Olmayan	C	D

Bu çalışma, Acımasız Tanrı (2011) filmini, Tablo 1’de yer alan dörtlü diyalog modeli üzerinden incelemektedir. Bu çalışma için bu filmin seçilmesinin nedeni, görsellikten çok konuşmalara yer verilmiştir ki zaten orijinalde tiyatrodan sinemaya aktarılan bir eserdir (Bkz. Tablo 2). Bu doğrultuda, bu çalışma ile aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- 1) Kurulan diyalogun içeriğini ne oluşturmaktadır?
- 2) Kurulan diyalogun yönü ne ile belirlenmektedir?
- 3) Kurulan diyalog sürecinde hangi tanıtlama türlerinden yararlanılmıştır?
- 4) Acımasız Tanrı (2011) filmi hangi alt diyalog modelini yansıtmaktadır?

2. Yöntem

Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler, doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Doküman incelemesi, araştırmacının önceden var olan orijinal verileri araştırmacının araştırma amacına göre yeniden kullanılmasıdır (Bowen 2009, s. 30-31). Sözü edilen kullanma, sistematik bir değerlendirme halidir (Wach & Ward, 2013, s. 8). Heppner ve arkadaşları (2013, s. 249) da gözlemin mümkün olmadığı durumlarda doküman incelemesinin tercih edilebileceğini belirtmişlerdir. Çalışmanın konusu olan yapıcı olmayan uyuşmazlık diyalogunu doğal ortamlarda gözlemlenmesi zor bir kavramdır. Bunun yansıra, uyuşmazlık ve yapıcılığa ilişkin yanlış inançların varlığı, çalışmaların seyrekliği araştırmacıyı bir eser olarak üretilmiş diyalogu incelemeye yönlendirmiştir. İlk olarak, çözümleme yapılmasını sağlayan bir diyalog modeli geliştirilmiştir. Daha sonra, alt model olan yapıcı olmayan uyuşmazlık diyalogunun (1) içerik, (2) yön ve (3) sürecine ilişkin çözümlenmeleri gerçekleştirilmiştir. İçerik analizinin pek belirgin olmayan kavramsal yapının ortaya çıkmasını mümkün kılması (Yıldırım ve Şimşek, 2006) nedeniyle amaca uygun olduğu düşünülmüştür. Çalışmanın etik kurul izni 13.12.2021 tarihinde 2021/12-05 sayı ile alınmıştır.

2.1. Veri Toplama Aracı

Çalışmada doküman incelemesi için kullanılan eser Acımasız Tanrı (2011) adlı filmidir. Filmler, görsel-işitsel temelli kategoride yer almaktadır (Kiral, 2020). Fransız oyun yazarı Yasmina Reza’nın Le Dieu Du Carnage (God of Carnage) adlı tiyatro eseri, 2009 senesinde The Society of London Theatre tarafından yıllık olarak verilen Laurence Olivier Award for New Comedy adlı ödülü kazanmış, daha sonra oyun gösterisi olarak Tony Award ve Drama Desk Award ödüllerine layık görülmüştür (Bkz. Tablo 2). Filmin toplamda iki altın küre ödül adaylığı ve bununla birlikte ayrıca yedi ödül ve yirmi ödül adaylığı bulunmaktadır. Ünlü Fransız-Polonyalı yönetmen Roman Polanski 25 milyon dolarlık bütçeyle, bu edebi eseri Carnage (Acımasız Tanrı) adıyla sinemaya taşımıştır.

Tablo 2. *Acımasız Tanrı (2011) filminin künyesi*

Özellik	Açıklama
Yönetmen	Roman Polanski
Yazarlar	Yasmina Reza ('Le Dieu du Carnage' adlı tiyatronun yazarı) Michael Katims (çevirmen)
Senarist	Roman Polanski
Tür	Komedi Drama
Yapım yılı	2011
Ülke	ABD
Süre	1 saat 20 dakika
Ödül sayısı	7 ödül, 20 ödül adaylığı
Karakterler	Penelope Longstreet Micheal Longstreet Nancy Cowan Alan Cowan

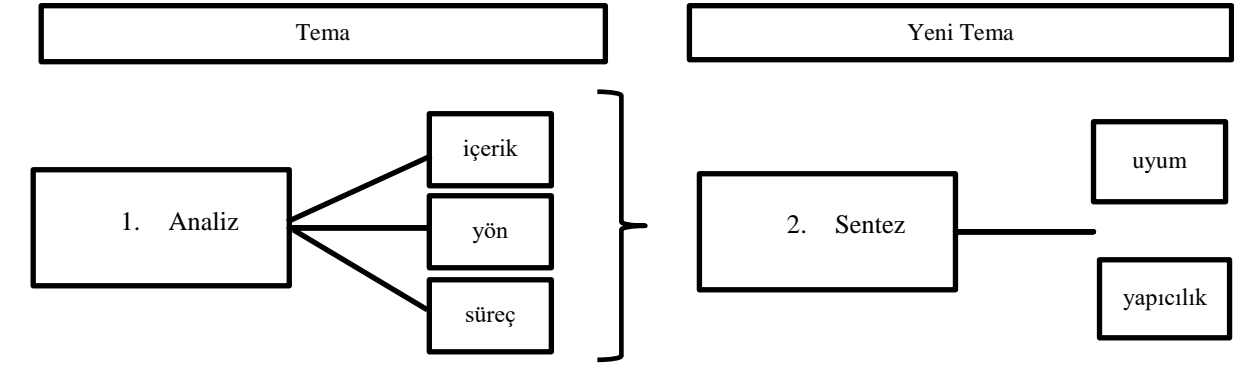
Kaynak: https://www.imdb.com/title/tt1692486/?ref_=fn_al_tt_1

2.2. Güvenirlilik, Geçerlik ve Etik

Çalışmanın güvenilirlik ve geçerliliği şu şekillerde artırılmıştır: (1) Film belli aralıklarla dört kez izlenmiştir. İlk izlemede, diyalog yoğunluklu bir eser olduğu anlaşılmış ve buna göre bir araştırma planı oluşturulmuştur. İkinci izlemede, araştırma planlaması doğrultusunda kurulan diyaloglarda kullanılan yanılgılar belirlenmiştir ve notlar alınmıştır. Üçüncü izlemede, araştırma için kullanılacak diyalog metinleri netleştirilmiş, diyalog süreci ile ilgili notlar sunum formatına işlenmiştir. Dördüncü izlemede, belirlenen sahneler seçmeli bir ders olan Eleştirel Düşünme Eğitimi adlı dersini alan iki farklı gruptaki öğrencilere izletilerek, diyalog sürecine ilişkin betimlemelerin, araştırmacı ve izleyici görüşleri arasındaki benzerlikler ve farklılıklar tartışılmıştır. Çalışmanın etik kurul onayı 13.12.2021 tarihinde 2021/89 protokol no ile alınmıştır.

2.3. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmanın verilerini diyaloglar, filmin öyküsü ve sözel olmayan davranışlar oluşturmaktadır. Bu amaçla, filmde 14 diyalog metni elde edilmiştir. Toplanan metinler özellikle süreci ortaya koymayı sağladığı için incelenen metnin sırası bozulmamıştır. Araştırmanın birinci aşamasında, eserin, içerik analizi tekniği ile içerik, yön ve süreç alt boyutlarının incelenmesi hedeflenmiştir. İkinci aşamasında ise, bu derinlemesine inceleme, diyalog modellerini anlama adına uyum ve yapıcılık bakımından yeniden sentezlenmiştir (Bkz. Şekil 1).

Şekil 1. Verilen Çözümlemesi

3. Bulgular

3.1. İçerik

Bu bölümde, yapıcı olmayan uyumsuzluk diyalog örneğini temsil eden Acımasız Tanrı (2011) eserinin içeriği incelenmiştir. İçeriğin kurulabilmesi için tartışmanın öğelerinden yararlanılmıştır. Bunlar, (a) konu, (b) sav, (c) tanıtlama, (d) karşı-sav ve (e) sonuçtur. Öncelikle, bu kavramların tanımları yapılmış daha sonra örnek üzerinden açıklanmıştır. Bu öğelerin tanımları şu şekildedir:

(a) Konu (*İng.* A Matter of Debate): Soru cümlesi veya düz cümle şeklinde yazılabilen, tartışmanın amacını ve başlangıç noktasını belirleyen ifadeler.

(b) Sav (*İng.* Thesis): İleri sürülen düşünce veya önerme.

(c) Karşı Sav (*İng.* Antithesis): İleri sürülmüş olan düşünceye karşı olarak geliştirilen düşünce veya önerme.

(d) Tanıtlama (*İng.* Demonstration): Bir savın doğruluğunu veya yanlışlığını göstermek için kullanılan akıl yürütmeler. Savın yanlışlığını göstermeye çürütme de denebilir (Hançerlioğlu, 2012, s. 223).

(e) Sonuç (*İng.* Conclusion): Amacına uygun bir şekilde yürütülen tartışmanın belli bir zamanda varıldığı düşünce birliği niteliğindeki yargı.

3.1.1. Tartışmanın Konusu

Cowan ailesinin oğlu Zachary, Ethan Longstreet'e sopayla vurmuş, Ethan'ın ön dişleri kırılmış; bu üzücü olay üzerine iki aile Longstreetlerin evinde buluşmuştur. Filmdeki tartışmanın içeriği, iki çocuk arasında Brooklyn Köprüsü Parkında geçen kavga üzerine barışçıl ortamı sağlamak amacıyla bir araya gelen iki ailenin konuşmaları oluşturmaktadır.

3.1.2. Sav, Karşı Sav ve Tanıtlamalar

Bir tartışma sav ve karşı savlarla ilerlemektedir. Sav veya karşı-savların savunulması ise tanıtlamalar yoluyla gerçekleşmektedir. Acımasız Tanrı filminde aslında kimse başta derin bir analiz yapmayı istememektedir. Bireylerin birbirleriyle karşı karşıya kalmış olması durumun rengini değiştirmiş, üstün çıkma gayreti içerisinde karakterler bir şekilde konuşmaya

zorlanmışlardır. Karakterlerin her biri farklı niyet, bakış açısı, deneyim ve birikimlere sahiptir (Bkz. Tablo 3). Bu farklılıklar, bireylerin savlarını tanıtmak için farklı yollar kullanmalarına neden olmuştur.

Tablo 3. Filmdeki karakterler ve ilk niyetler

Karakterler	İlk Niyetler	Bakış Açıları
Penelope Longstreet Ethan'ın annesi <i>Sanat kitapları yazarı</i>	Zachary'nin, oğlu Ethan'dan kendi isteğiyle özür dilemesini sağlamak	İnsanlığın gelişmesi ve eğitilmesi belli bir çabayla mümkündür.
Micheal Longstreet Ethan'ın babası <i>Ev eşyaları satıcısı</i>	Misafirperverliğini en iyi şekilde göstermek ve hoşça vakit geçirmek	İnsanlar iyileşme için gerçek çaba göstermeyecek kadar tembeldir.
Nancy Cowan Zachary'nin annesi <i>Gayrimenkul danışmanı</i>	Aileye Zachary'nin başına gelenlerden dolayı aileye karşı kendini suçlu hissettiğini göstermek	İnsanlar var olan şartlarına göre davranır.
Alan Cowan Zachary'nin babası <i>Avukat</i>	Öyle ya da böyle bir an önce işi sonuca bağlayarak, mümkünse karnını doyurmuş bir şekilde iş yaşamına geri dönmek	Dünyada insan dediğimiz bencil varlık var oldukça medeniyetin ilerlemesi mümkün değildir.

3.1.3. Sonuç

Filmde yer alan konuşmalar, tartışmanın “sonuç” haricindeki bütün öğelerini içermektedir. Diyalog, Bayan Longstreet'in ‘Gidin evimden’ sözü üzerine Bayan Cowan'ın ‘Çok kötü bir gün geçirdim.’ demesiyle sona ermiştir. Bu da demektir ki, tartışma bir yere varamamıştır. Ancak, sonucu zaman belirlemiştir. Aileler arasında tartışma konusu olan problem belli bir süre sonrasında çocuklar arasında kendiliğinden düzelmiştir. Filmin son karesinde, geçmişte kavga etmiş olan Zachary ve Ethan'ı, Brooklyn Köprüsü Parkında aynı yerde beraber oyun oynamakta olduğu görülmektedir. Ethan'ın dişleri iyileşmiştir. Dışarı bırakılan hamster'ın durumu ise gayet iyidir (Bkz. Metin: 2). Film hikayesiyle mutlu bir sonu geniş zamanda yakalamış olmasına rağmen, dar zamanda filmdeki karakterler arasındaki tartışma amacına uygun bir sonuca ulaşamamıştır. Filmin kara komedi bir dile sahip olmasını sağlayan durum filmin sonunda bir sürpriz olarak yer almaktadır. Bu açıdan eser, genel olarak Charlie Chaplin'in “Hayat dar alanda trajedi, geniş açıda komedidir.” sözünü hatırlatmaktadır.

3.2. Yön

İkili, üçlü veya dördü bir diyalogun yönünü, kişilerin (a) bakış açıları, (b) taşıdıkları niyetler ve (c) kişilik özellikleri belirlemektedir. Diyalogun yönünü belirleyen noktalar aynı

zamanda bir diyalogu karmaşık hale getiren etkenlerdir de. Tartışmanın temel öğeleri olmasa da, bu üç özellik diyalogun değişken ve dinamik yapısını desteklemektedir.

3.2.1. Bakış Açısı ve Niyet

Filmde çocukların annelerinden ve babalarından oluşan dört bireyin bir araya gelme niyetleri ve yaşadıkları olayı yorumlamaya fırsat tanıyan bireysel bakış açıları birbirinden farklıdır (Bkz. Tablo 2). Karakterlerin bakış açılarını, dünya ortamının iyileşebiliş iyileşemeyeceğine ilişkin ileri sürdükleri kanılar oluşturmuştur. Ethan’ın annesi Penelope Longstreet, insanlığın gelişmesi ve eğitilmesi belli bir çabayla mümkün olduğunu bakış açısına sahiptir; Zachary’nin, oğlu Ethan’dan kendi isteğiyle özür dilemesini istemektedir. Ethan’ın babası Micheal Longstreet ise, insanların iyileşme için gerçek çaba göstermeyecek kadar tembel olduklarına inanmaktadır; misafirperverliğini en iyi şekilde göstermek ve hoş vakit geçirmeyi amaçlamaktadır. Zachary’nin annesi Nancy Cowan insanların var olan şartlarına göre davrandığını ileri sürmektedir; aileye Zachary’nin başına gelenlerden dolayı aileye karşı kendini suçlu hissettiğini göstermek istemektedir. Zachary’nin babası Alan Cowan dünyada insan denilen bencil varlık var oldukça medeniyetin ilerlemesinin mümkün olmadığını düşünür; öyle ya da böyle bir an önce işi sonuca bağlayarak, mümkünse karnını doyurmuş bir şekilde iş yaşamına geri dönmeyi planlar.

3.2.2. Kişilik Özelliği

Bir diyalogun yönünü belirleyen bir diğer önemli nokta da kişilik özelliğidir. Dışadönüklük, uyumluluk, duygusal denge, sorumluluk ve deneyime açıklık özelliklerini ele alan Beş Faktör kuramı ile dil üretimi arasında benzerlikleri araştıran çalışmalar az olsa da, bazı paralelliklerin bulunduğu gözlemlenmiştir. Örneğin, içe dönüklük ve dışa dönüklük bağlamında, içe dönüklerin dışa dönüklere göre daha olumlu (Thorne, 1987), resmi olmayan (Furnham, 1990) abartı bir dil kullanırken Dewaele & Furnham, A 2000); dışa dönük bireylerin daha problem temelli, realist ve resmi dile sahip oldukları gözlemlenmiştir. Bazı ilişkiler kurulabilmesine rağmen, Furnham (1990) dil ve kişilik arasındaki araştırmaların ya aşırı kapsayıcı ya da çok dar olmaları nedeniyle henüz verimli bir seviyeye ulaşmadığını dile getirmiştir. Furnham’ın (1990) da bahsettiği üzere, geniş bantta seyreden Beş Faktör Kuramı kullanılarak karakterlerin dil kullanımlarını yakalamak da oldukça güçtür.

Kişilik özelliklerini yakalamak adına kullanılabilecek bir diğer köprü bireylerin meslekleridir. Eserde rol alan karakterlerin kişilik özellikleri seyirciye meslek kalıp yargıları kullanarak açılmaktadır. Örneğin, ensafılık, avukatlık ve müteahhitlik (emlakçılık araştırılan meslekler arasında değildir, emlakçılığa en yakın meslek grubu olduğu düşünülmüştür) en güvenilir ve en sahtekar meslek gruplarından birkaçı olarak algılanmaktadır (Tutkun ve Koç, 2008). Micheal Longstreet, esnaf, Nancy Cowan gayrimenkul danışmanı, Alan Cowan ise avukattır. Penelope Longstreet’in mesleği olan sanat yazarlığı geleneksel meslek formatının dışında gözükmekte, iyi tanımlanmış uğraşı gruplarından biri olmamaktadır. Sanat alanları içinde müzisyen, şarkıcı veya ressam olmak daha bilindik, tanıdık ve şablonları daha yer edinmiş iken, sanat kitapları yazarı olmak izleyiciye daha az bilindik ve keşfedilmeye açık kapı bırakmaktadır. Karakterlerin meslekleri arasındaki farklılıklara denk bir şekilde,

Penelope Longstreet'in izole veya steril meslek yaşamı kendisini iyimser idealist olarak tanımlamaya yardım etmektedir.

3.3. Süreç

Eserde yer alan karakterlerin kullandığı tanıtlama yolları, filmde geçtiği sırayla, madde madde incelenmiştir. Kullanılan tanıtlamalar, “çok anlamlılıktan yararlanmak” (Warburton, 2007, s.77), “korumaya almak” (Pirie, 2011, s. 84), “tabi sen de” (Pirie, 2011, s. 162), “çıkışı olmayan durum”, “gerçeğin tamamını söylememek” (Warburton, 2007; s. 96), “hızlı genelleme” (Warburton, 2007, s. 105), “ortada buluşalım”, “iyi olanı zehirlemek” (Pirie, 2011, s. 124), “ikna sözcükleri” (Warburton, 2007; s. 113), “sözde derinlik”, “suç ortaklığı hamlesi” (Warburton’dan (2007, s.193), “herkes böyle yapıyor” (Pirie, 2011, s. 14), “zemini kayganlaştırmak”, “siyah-beyaz düşünmek” (Warburton, 2007, s. 180) şeklinde belirlenmiştir.

3.3.1. Çok Anlamlılıktan Yararlanmak (Duygusal Dil)

Savunmak istenilen düşünceyi güçlendirmek veya karşı düşünceyi zayıflatmak amacıyla kullanılan kelimelerin farklı anlamlarından veya çağrışım güçlerinden yararlanma amacıyla kullanılan dil, duygusal dil olarak adlandırılmaktadır (Warburton, 2007, s.77). Metin: 1’de yer aldığı üzere, Bayan Longstreet’in yazdığı özetle silah kelimesinin kullanılması Zachary’yi daha suçlu gösterecektir. Bu gösterim, Zachary’nin babası Bay Cowan’ın isteğiyle değiştirilmiştir.

<i>Bayan Longstreet</i> (Bilgisayarda yazarken aynı zamanda da yazdığını seslendirmektedir.)	<i>11 Ocak, 14:30’da Brooklyn Köprüsü Parkı’ndaki sözlü tartışmanın ardından elinde silah olarak bir sopa bulunduran 11 yaşındaki Zachary Cowan oğlumuz Ethan Longstreet’in yüzüne vurmuştur. Ethan’in üst dudağının şişip morarmasının yanı sıra yapılan bu saldırıdan ötürü iki kesici dişi kırılmış ve sağ kesici dişinde hasar oluşmuştur.</i>
<i>Bay Cowan</i>	<i>“Silah” mı?</i>
<i>Bayan Longstreet</i>	<i>“Silah” kelimesi hoşunuza gitmedi mi?</i>
<i>Bayan Longstreet</i>	<i>Micheal, ne diyelim peki? “Sopa taşıyan” diyelim mi sadece?</i>
<i>Bayan Lonstreet</i>	<i>“Sopa taşıyan” olur.</i>
<i>Bay Longstreet</i>	<i>“Sopa taşıyan” yaz.</i>

Metin 1. Silah mı sopa mı?

3.3.2. Korumaya Almak

Korumaya almak, tartışmanın daha sonrasında söylenebilecek ihtimallerden yola çıkılarak, o anki konuşmada “muğlak” sözcükler kullanarak, ileride ‘ben öyle demek istememiştim ki’ demeye fırsat elde etmektir. Filmde, her iki aile de aslında olayın nasıl yaşandığını görmemiştir. Zachary’nin sopayı kavga öncesi oynadıkları bir oyun için mi elinde tuttuğunu, yoksa Ethan’a vurmak için mi elinde sopa bulundurduğunu her iki aile de

bilmemektedir. Metin: 1’de yer alan konuşmalarda, Bay Cowan “silah” kelimesini sildirterek kendisini ileride karşılaşılabileceği problemlere karşı korumaya almıştır. Sopa, silahtan daha muğlaktır.

3.3.3. Tabi Sen De

Tartışmacı, iddianın kendisinin doğruluğu veya yanlışlığıyla ilgilenmekten öte, iddia ortaya atanlar için suçlamalar üretir Metin: 2’de Bayan Cowan’ın, Bay Longstreet’in hamsteri evden dışarıya atmasını, ileride ‘Sen de, Zachary’nin Ethan’a yaptığının bir benzeri davranışını sergiliyorsun.’ demek için kullanmıştır.

Bayan Longstreet *Dün akşam hamsterını attı.*

Bayan Cowan *Hamsterı dışarı mı attınız?*

Bay Longstreet *Akşamları çok feci gürültü yapıp sabahları da uyuyorlar. Ethan deli oluyordu; hamsterın çıkardığı gürültüye dayanamıyordu. Söylemekten çekinecek değilim; uzun zamandır o hamsterı atmanın yolunu kolluyordum. “Artık yeter” deyip tuttum ve sokağa attım.*

Bayan Cowan *Sokağa mı attınız?*

Bay Longstreet *Kanalizasyonda yaşayan bir hayvandır sanmıştım. Ama kaldırırma bırakınca korkudan kafayı yedi. Ev hayvanı olmadıkları gibi vahşi doğada da yaşayamıyorlar. Ormanın ortasına bıraksan yine yüzleri gülmez. E nereye bırakacağım o zaman yahu?*

Bayan Cowan *Dışarıda bırakıp döndünüz mü yani öyle?*

Bayan Longstreet *Evet, öyle yapmış. Sonra da Courtney’yi hamsterin kaçtığına inandırmaya çalıştı. O da yemedi tabii.*

Bay Cowan *Bu sabah hamster yoktu yani?*

Bay Longstreet *Evet.*

Metin 2. Bay Longstreet’in hamster sıkıntısı

3.3.4. Çıkışı Olmayan Durum

Çıkışı olmayan durum, isminden de anlaşılacağı üzere, tartışma esnasında konuyu çok zor gerçekleşecek bir çözüm veya çözümsüzlüğe sürüklemeyi anlatır. Metin: 3’ten anlaşılacağı üzere, Bayan Longstreet, Zachary’nin Ethan’dan özür dilemesini ister. Ama bu özrü, kendisi istediği veya anne ve babası dediği için değil, kendi istediği için yapması gerektiğini savunur. Bayan Longstreet’in isteği ne kadar değerli bir istek olursa olsun, Zachary’nin içinden gelerek bu isteği gerçekleştirip gerçekleştirmediği büyük bir olasılıkla bilinemez.

- Bayan Cowan *Çoğu aile çocuklarının tarafını tutup çocuk gibi davranıyor. Ethan, Zachary'ni iki dişini kırmış olsa biz daha fevri davranabilirdik.*
- Bayan Cowan *Olaya geniş açıdan bakabilir miydik bilmem.*
- Bayan Longstreet *Eminim, bakardınız.*
- Bay Cowan *Doğru söylüyor, ben de pek emin değilim.*
- Bay Longstreet *Bakardınız. Sonuçta biliyoruz ki dayak yiyen çocuk sizinki de olabilirdi.*
- Bayan Longstreet *Zachary ne diyor peki? Bu olayı nasıl karşılıyor?*
- Bayan Cowan *Pek konuşmuyor. Biraz şaşkına dönmüş durumda sanıyorum.*
- Bayan Longstreet *Sınıf arkadaşının biçimini bozduğunun farkında mı peki?*
- Bay Cowan *Hayır, sınıf arkadaşının 'biçimini bozduğunun' farkında değil.*
- Bayan Cowan *Niye böyle söylüyorsun ki? Tabi ki Zachary bunun farkında.*
- Bay Cowan *Yaptığı şiddet eyleminin tasvip edilmediğinin farkında, sınıf arkadaşının 'biçimini bozduğunun' değil.*
- Bay Cowan *Hoşlanmamış olabilirsiniz ama maalesef bu kelime oldukça münasip.*
- Bay Cowan *Oğlum, oğlunuzun biçimini bozmadı.*
- Bayan Longstreet *Oğlumuz, oğlumuzun biçimini bozdu. Okuldan sonra gelip dudağına ve dişlerine bakabilirsiniz.*
- Bay Longstreet *Geçici olarak biçimi bozuldu.*
- Bay Cowan *Şişlik inince dudağının hiçbir şeyi kalmaz. Dişine gelince, gerekirse en iyi bakımı alması için masrafları karşılırsınız.*
- Bay Longstreet *Sigortamız karşılıyor. Bizim istediğimiz, çocukları bir araya getirip böyle bir şeyin bir daha yaşanmayacağından emin olmak.*
- Bayan Cowan *Bir görüşme ayarlayalım.*
- Evet, aynen.*
- Bayan Longstreet *Yanlarında olalım mı?*
- Bay Cowan *Bakıcıya ihtiyaçları yok, bırakın da erkek erkeğe çözsünler.*
- Bayan Cowan *Erkek erkeğe mi? Alan saçmalama lütfen. Aslında yanlarında olmazsak daha iyi olur herhalde, değil mi?*
- Bayan Longstreet *Önemli olan, bizim orada bulunup bulunmamamız değil. Önemli olan, konuşup bu işi tatlıya bağlamayı isteyip istemedikleri.*
- Bay Longstreet *Ethan istiyor.*
- Bayan Longstreet *Zachary de istiyor mu?*
- Bayan Cowan *Seçme şansı olmayacak.*

Bay Longstreet	<i>Bunu, onun istemesi gerek ama.</i>
Bayan Cowan	<i>Zachary haydut gibi davranıyor, doğruyu görmesini bekleyecek değiliz.</i>
Bayan Longstreet	<i>Zachary Ethan’la, bir ceza alır gibi zorla görüştürülürse bunun hiçbir yararı olacağını sanmıyorum.</i>
Bay Cowan	<i>Bayan Longstreet, oğlumuz manyağın tekidir. Birdenbire özür dileyen bir tipe dönüşeceğini umursuyorsanız daha çok beklersiniz. Kusura bakmayın ama büroya dönmem gerekiyor.</i> <i>Nancy, sen kal. Kararınızı bana bildirirsin. Benim yararım olmaz size. Kadınlar illa bir erkeğe bir babaya ihtiyaç duyduklarını sanır. Çok işe yarıyoruz da sanki.</i>

Metin 3. Zachary kendi isteğiyle özür dilemeli!

3.3.5. Gerçeğin Tamamını Söylememek

Tartışmayı kazanmak veya kişisel menfaatlere uygun sonuçlar elde etmek amacıyla, tartıştığınız kişiden bazı bilgileri saklamak veya söylememektir. Metin: 4’te, hiçbir tartışan gerçeği söylememek gibi bir stratejiyi benimsememiş olsa da, iki ailenin konuştuğunda gerçeğin parçalar halinde su yüzüne çıkması Bayan Longstreet’i oldukça rahatsız etmiştir. Bayan Longstreet, haklı kalmadaki ısrarı nedeniyle konuşulan konuyu bilinçli olarak kapatmaya çalışmaktadır.

Bay Longstreet	<i>Hangi konuda tartıştıklarını biliyor musunuz? Ethan bu konuda tek kelime etmiyor.</i>
Bayan Cowan	<i>Ethan, Zachary’i çetesine kabul etmemiş.</i>
Bayan Longstreet	<i>Ethan’ın çetesi mi varmış?</i>
Bay Cowan	<i>Ona ‘‘ispiyoncu’’ demiş bir de.</i>
Bayan Longstreet	<i>Ethan’ın çetesi olduğunu biliyor muydun?</i>
Bay Longstreet	<i>Hayır! Ama bunu duyduğuma sevindim.</i>
Bayan Longstreet	<i>Neden sevindin?</i>
Bay Longstreet	<i>Benim de çetem vardı. Liderleri de bendim.</i>
Bay Cowan	<i>Ben de öyle.</i>
Bayan Longstreet	<i>Çetenin lideri ne yapar peki?</i>
Bay Longstreet	<i>Seni seven ve kendini senin için feda eden gönüllü birkaç çocukla takılırsın işte. Ivanhoe’daki gibi.</i>
Bay Cowan	<i>Aynen, Ivanhoe’daki gibi.</i>

- Bayan Longstreet *Ivanhoe'yu bilen kaldı mı artık.*
- Bay Cowan *O da bir rol modeli sonuçta; Örümcek Adam falan gibi.*
- Bayan Longstreet *Anlaşılan bu konuda bizden daha çok şey biliyorsunuz. Zachary söylediğiniz gibi pek sessiz biri değilmiş. Ethan neden ona 'ispiyoncu' demiş ki? Boş verin, aptalca bir soruydu değil mi? Bana ne hem.*
- Bayan Cowan *Çocukların dalaşına ortak olacak değiliz.*
- Bayan Longstreet *Bizi ilgilendirmez.*
- Bayan Cowan *Evet.*
- Bayan Longstreet *Bizi ilgilendiren bu talihsiz olay. Bizi ilgilendiren şiddet.*
- Bay Longstreet *Ben çete lideriyken, benden iri olmasına rağmen, Jimmy Leach'i dürüstçe dövüşerek yenmiştim.*
- Bayan Longstreet *Bunun konumuzla ne ilgisi var Michael?*
- Bay Longstreet *Bir ilgisi olduğundan değil.*
- Bayan Longstreet *Bu dürüstçe bir dövüş değil, bu çocuklar dövüşmüyordu.*
- Bay Longstreet *Öyle aklıma geldi işte.*
- Bay Cowan *Pek de farkı yok aslında.*
- Bayan Longstreet *Affedersiniz ama arada fark var.*
- Bay Longstreet *Fark var tabii.*
- Bayan Longstreet *Ne farkı var?*
- Bay Longstreet *Jimmy Leach'le ben dövüşmeye karar vermiştik.*
- Bay Cowan *Yüzünü gözünü dağıttınız mı?*
- Bay Longstreet *Biraz.*
- Bayan Longstreet *Jimmy Leach'ten bahsetmek yeter.*

Metin 4. Ethan'ın çetesi varmış!

3.3.6. Hızlı Genelleme

Sıklıkla kullanılan düşünme hatalarından biri de hızlı genellemedir. Yeterli deneyim ve bilgi elde etmemişken, bu deneyimi genelleyerek anlatma ifadelerdir. Bayan Cowan, daha

önce babasının, Zachary’ye ilgisiz davranmasından bahsetmişti, ama Ethan’a saldırmamasının bir nedeni olarak ortaya koymamıştı. İlgisizlik ve saldırganlık arasındaki ilişkiyi daha sonradan kurarak Bay Longstreet bu durumu kullanmıştır. İlgisizlik, şiddete eğilimle birlikte var olabilir. Ancak Zachary’nin şiddete eğilimli bir çocuk mu yoksa duruma özel bir davranış (situation specific) mı sergilediği bilinmemektedir (Bkz. Metin: 5).

Bayan Cowan Çok üzgünüm ama ben de kalamayacağım. Kocam, Zachary’yle bebekken de çok ilgilenmezdi.

Bayan Longstreet Yazık, çok çabuk büyüyorlar oysa. Mike çocuklara bakmayı çok severdi. Deli gibi bir isteği vardı.

Bay Longstreet Evet.

Bay Longstreet Neye karar verdik o halde?

Bayan Cowan Saat 7.30 gibi Ethan’ı da alıp bize gelebilir misiniz?

Bay Longstreet Fikrimi sorarsanız bence Zachary buraya gelmeli. Gelen taraf mağdur kişi olmalı.

Bay Longstreet Belki Zachary ilgisizlikten dolayı böyledir.

Bayan Cowan Ne ilgisizliği?

Bay Longstreet Biraz önce kendiniz söylediniz ya.

Metin 5. Zachary ilgisiz bir ailenin oğlu mu?

3.3.7. Ortada Buluşalım

Tartışmalar esnasında orta yol bulmak bazen işe yarıyor olsa da, her zaman ortada buluşabileceği veya ortada buluşarak işlerin çözüme kavuşturulabileceği düşüncesi düşünme hatası olarak karşımıza çıkmaktadır. Doğunun iki zıt ucu, bazen ortada buluşmaya el vermemektedir. Metin: 6’da Bayan Longstreet, Bay Longstreet’in misafirperverlik adına karşı tarafın ve kendisinin konuşmalarını çoğu kez olumlamasından rahatsız olduğunu ifade etmektedir. Bu şekildeki davranış ile, Longstreet ailesinin tartışma sonucunda haklı çıkması olanaklı görünmemektedir.

Bayan Longstreet Ortamı yumuşatıyorsun. Her şeyde orta yol bulmaya çalışıyorsun.

Bay Longstreet Çalışmıyorum.

Metin 6. Orta yol bulmak

3.3.8. İyi Olanı Zehirlemek

Genellikle düşüncenin kendisinden çok kişiyi ve o kişi gibi düşünen herkesi hedef almak için kullanılır. Metin: 7’de görüldüğü üzere herkesin içinde Bayan Longstreet,

medeniyeti savunduğu halde küçük düşürülmüş, zaman zaman da eşi tarafından dalga geçilerek medeni düşünceleri yılan hikayesine dönüştürülmüştür.

- Bay Cowan Penelope, kimse kendinden başkasını umursamaz.*
- Bay Cowan Elbette ki her birimiz bencilikten uzak insanlar olmamızı sağlayacak bir değişime uğramayı ümit ederiz. Senin Darfur'la ilgili şu kitabı yazman gibi. Ki bence çok güzel bir fikir. Tarih soykırımlarla dolu, bir tanesini seçip bir kitap yazarım demiş olmanı anlayışla karşılıyorum. Herkes bir şekilde kendini kurtarmak zorunda.*

Metin 7. Bir tek Penelope medenidir!

3.3.9. Çıkışı Olmayan Durum (II)

Çıkışı olmayan durumun ikinci örneği Bay Longstreet'in Metin: 8'de yer alan sözlerinde bulunmaktadır. Bay Longstreet'e göre, mutluluğa engel olan şey çocuklardır, o zaman çözüm de çocukların olmamasıdır. Ancak, biliriz ki çocuklardan kurtulmak mümkün değildir.

- Bay Longstreet Bir anlığına durup düşünün ve içinde bulunduğumuz şu duruma bir bakın. Çocuklar içimizdeki yaşama sevincini söndürüp bizi ruhsuz ihtiyarlara çeviriyor. Doğanın kanunu bu. Sokakta gencecik çiftleri görüyoruz, evleninceye kadar şen şakraklar. Hiçbir şeyden haberleri yok zavallıların. Mutlular. Kimse bunları baştan söylemiyor tabii insana. Yeni sevgilisi hamile olan bir asker arkadaşım var. Dedim ki ona: 'Bu yaşta çocuk sahibi mi olacaksın? Deli misin nesin? Kanser oluncaya veya felç geçirinceye kadar önünde daha 10-15 temiz yıl var. Lanet olası bir çocukla eyerleyecek misin bir de kendini?'*
- Bayan Cowan Gerçekten öyle düşünmüyorsunuzdur.*
- Bayan Longstreet Aynen öyle düşünüyor.*
- Bay Longstreet Evet, daha beterini bile düşünüyorum hatta.*
- Bayan Lonstreet İtibarını küçültüyorsun, Michael.*

Metin 8. Bütün suç çocuklarımız

3.3.10. İkna Sözcükleri

Savunulan düşüncenin altında herhangi bir araştırma, kanıt veya deneyim olmadan, 'Açıkça görülüyor ki ...' 'Elbette inanmalıyız' 'Net olarak ortada' gibi ifadeler kullanılır ki,

dinleyiciler derinliğine düşünmeden bu sözlerin tartışmasız doğru olduğunu kabul etsinler. Metin: 9’da yer alan Bay Cowan’ın konuşmasında görüldüğü üzere, bu taktik son derece iyi bir yerde kullanılmıştır. Bay Cowan, Bayan Longstreet’in dünya görüşüne saldırmaktadır. Dünya görüşü çürütülürse, yüzeysel ayrıntılarla boğuşma gerekliliği ortadan tamamıyla kalkacaktır.

Bay Cowan *Şiddetin yanında hukukun üstünlüğünü görmek için ufak dersler almak gerekir. Kanunun kaynağı, senin de elbette ki bildiğin üzere kaba kuvvettir.*

Bayan Longstreet *Mağara adamları için öyle olabilir, ama bu dünyada böyle değil.*

Metin 9. Elbette ki bildiğin üzere

3.3.11. Sözde Derinlik

Sözde derin ifadeler, ilk etapta derin izlenimi veren altı boş ifadelerdir. Bunun gibi ifadeler düşündürücü gözükmesine rağmen, kişiyi kavramsal bir karmaşaya hapsedmekten başka bir işe yaramamaktadır. Metin: 10 ve 11’de görüldüğü gibi, Bay Cowan’ın ‘Kanunun kaynağı kaba kuvvettir.’ ve ‘Ben Vahşet Tanrısına inanırım.’ sözleri tartışmayı bir yere götürmemekle birlikte, bu sözler sayesinde Bayan Longstreet’i yorgun düşürmektedir.

1770

Bay Cowan *Şiddetin yanında hukukun üstünlüğünü görmek için ufak dersler almak gerekir. Kanunun kaynağı, senin de elbette ki bildiğin üzere kaba kuvvettir.*

Metin 10. Kanun kaba kuvvet üzerine kuruludur.

Bay Cowan *Penelope, ben Vahşet Tanrısına inanırım. Fi tarihinden bu yana kuralları tartışmasız olarak kabul edilen Tanrı’ya yani.*

Bay Cowan *Afrika’ya ilgin vardı, değil mi? Geçenlerde Kongo’daydım. Orada daha sekiz yaşlarında adam öldürmek için eğitilmiş çocuklar var. Çocukluk dönemleri boyunca yüzlerce insan öldürüyorlardır. Palayla, tüfekte, keleşle, thumper’la. Yani oğlum başka bir çocuğun dişini, hatta iki dişini birden, kum bahçesinin hemen yanında bir dal parçasıyla kırduğında senin kadar şok olup öfkelenmedim.*

Bayan Longstreet *Öfkelenmelisin ama.*

Metin 11. Ben Vahşet Tanrısına inanırım.

3.3.12. Suç Ortaklığı Hamlesi

Suç ortaklığı hamlesinde, kişi yaşanan durumun benzer örneklerini sunarak durumu normalleştirme amacını güder. Metin: 11’de Bay Cowan, Afrika’da yaşadıkları olayın daha kötülerini olduğunu söyleyerek, tartışmasında “suç ortaklığı hamlesi”ni kullandığı görülmektedir.

3.3.13. Herkes Böyle Yapıyor

Bir suçun veya iyi olmayan herhangi bir durumun normal gözükmelerini sağlamak için sıklıkla kullanılan bir sözdür. Metin: 12’de Bay Cowan, çocuklar arasındaki kavganın doğanın kanunu olduğunu söylemekle sanki önüne-geçilmesi-mümkün-olmayan izlenimi veren karşı sav üretmiştir.

Bay Cowan *Genç onlar. Çocuklar daha. Çocuklar
oyun oynarken kargaşa çıkarır.
Geçmişte de böyleydi, gelecekte de böyle
olacak. Doğanın kanunu bu.*

Bayan Longstreet *Hayır, değil.*

Metin 12. Ben Vahşet Tanrısına inanırım.

3.3.14. Zemini Kayganlaştırmak

Kurallar koymak, kurallara uymayı sürdürmek zor bir iştir. Kural veya sınır koyma birçok şekillerde ihlal edilebilir. Metin: 13’te görüldüğü üzere, Bay Longstreet ortamın gerginliğini azaltmak için Bay Cowan’a ülke dışından gelen purolarından ikram etmek istemiş, Bayan Longstreet ise çocuğunun astım hastası olduğunu hatırlatarak puro içilmesine karşı çıkmıştır. Bay Longstreet ‘astımlı evde hamster da yetiştirilmez’ diyerek zemini kayganlaştırmış, puro içme ve içirme isteğinde haklılık elde etmiştir.

Bay Longstreet Bay Cowan’a puro ikram etmek istemektedir.

Bayan *Evde puro içmek yasak!*
Longstreet

Bayan *Astımlı bir çocuğun yaşadığı evde bunu içemezsiniz.*
Longstreet

Bayan Cowan *Kimin astımı var?*

Bayan *Oğlumuzun.*
Longstreet

Bay Longstreet *Hamsterımız vardı bir de, değil mi?*

Bayan Cowan *Doğru diyor, hayvanlar astım hastaları için iyi değil.*

Bay Longstreet *(Bay Cowan’a purosundan ikram ederek)*
Evet. Hiç iyi değil hem de.

Bayan Cowan *Balık beslemek bile pek tavsiye edilmiyor.*

Metin 13. Bu evde puro içilemez ama içiliyor.

3.3.15. Siyah-Beyaz Düşünmek

Bireyin siyah ile beyaz arasındaki diğer tonları görmeden iki uçta düşünmesi günlük hayatımızda genellikle karşılaştığımız bir düşünme hatasıdır. Metin: 14’te görüldüğü üzere, Bayan Longstreet oğlunun haksız taraflarını öğrenmiş olsa bile haklı olma isteğinde baştan sona direktmekte; belli bir yere kadar olan haklılığı kabul etmemektedir.

Bayan Cowan *Bence iki taraf da suçlu paylaşsın.*

Bayan *(Kızgınlıkla) Sen ciddi misin?*

Longstreet

Bayan *Pardon?*

Longstreet

Bayan *(Kızgınlıkla) Böyle mi düşünüyorsun cidden?*

Longstreet

Bayan Cowan *Evet böyle düşünüyorum.*

Bayan Cowan *(Bağırarak) Sabahın 3’ünde iki tane ağrı kesici içmek zorunda kalan oğlum suçlu paylaşacak öyle mi?*

Bayan Cowan *Yüz de yüz masum değil o da.*

Bayan *Çıkmın gidin evimden! (Bayan Cowan’ın çantasını atar.)*

Longstreet

Metin 14. Ben Haklıyım!

3.4. Alt-Model: Yapıcı Olmayan Uyuşmazlık

Modelin açıklanır hale gelmesi için, model (a) içerik, (b) yön ve (c) süreç öğeleri ile incelenmiştir. İçerik öğesi, tartışmada herhangi bir konu, olay, durum, nesne veya özne olabilir. Tartışmayı oluşturan içerik, yapıcılık ve uyuşmazlığı etkilemeyen, bağımsız bir öğedir. Bireylerin her zaman için birbirlerinden farklı bakış açıları, niyetleri ve kişisel özellikleri bulunmaktadır. Buna dayanarak, diyalogun dörtlü olasılığının oluşmasında, yön ve süreç öğelerinin aktif etken olduğu söylenebilir.

Tablo 4’de görüldüğü üzere, yapıcı olmayan uyumsuzluk diyalogunun (2) “yön” öğesinde (2.a) kendilik ve başkalık özelliğine göre, birey, diğerlerine karşı kendisini “muhalif” göstermek isteyebilir; (2.b) baskı ve direnç özelliğine göre, ortamda kabul edilen otorite mantıklı davranırsa bile, birey otorite-karşıtı olarak davranabilir; (2.c) özgüven özelliğine göre, bireyin kendisini ifade etme konusunda özgüveni yüksek olabilir; (2.d) iyilik, uyum ve menfaat özelliğine göre, birey, kendi menfaatine; kendi menfaati oluşmamış olsa bile tartışmayı kazanmayı hedefler; (2.e) esneklik özelliğine göre, birey, düşünme esnekliğini sadece kendi menfaatine kullanabilir. (3) Süreç öğesinde ise, (3.a) akıl yürütmede kabul ve itiraz özelliğine göre, birey, tarafların haklılığını görse bile kabul etmez; haklılığa göre değil menfaate göre taraf değişikliği yapabilir; (3.b) aktif ve pasif özelliğine göre, konuşmanın akışını değiştirmede aktif rol oynar; (3.c) kendiyle hesaplaşma özelliğine göre, kendi

düşüncesinin uygun olmayan taraflarını bilse bile açık vermez; birey sarf ettiği kelimeleri, sağ duyuya göre değil, kendi niyetlerine göre belirler; (3.d) bilgi arayışında olma özelliğine göre, bilgi, düşünceleri değil bireylerin benliklerini öldürmek için; bireylerin bilgi eksiklikleri birbirlerine karşı silah olarak kullanılabilir; (3.e) Evrensel Entelektüel Standartları uygulama özelliğine göre, “açıklık”, “doğruluk”, “netlik”, “ilgililik”, “derinlik”, “mantık”, “önem” ve “adalet” özelliklerinin azı uygulanabilir veya hiçbiri uygulanmaz.

Tablo 4. *Yapıcılık ve uyum değişkelerine göre oluşan diyalog modellerinin açıklamaları*

	A-Yapıcı Olan Uyum	B-Yapıcı Olan Uyuşmazlık	C-Yapıcı Olmayan Uyum	D-Yapıcı Olmayan Uyuşmazlık
(1) İçerik	-	-	-	-
(2) Yön				
2.a. Kendilik ve Başkalık	Birey, kendisini başka bir şekilde gösterme niyetinde değildir.	Birey, kendisini başka bir şekilde gösterme niyetinde değildir; ancak muhalif gözükebilir.	Birey, diğerlerine karşı kendisini “iyi” göstermek isteyebilir.	Birey, diğerlerine karşı kendisini “muhalif” göstermek isteyebilir veya kişilik özelliği olarak muhalif olabilir.
2.b. Baskı ve Direnç	Birey, otorite baskısı altında olsa bile, bunu demokratik bir ilişkiye çevirebilir.	Birey, otorite baskısı altında olsa bile, bunu demokratik bir ilişkiye çevirebilir.	Birey, otorite baskısı altında kalabilir.	Ortamda kabul edilen otorite mantıklı davranırsa bile, birey otorite-karşıtı olarak davranabilir.
2.c. Özgüven	Bireyin kendisini ifade etme konusunda özgüveni yüksek olabilir.	Bireyin kendisini ifade etme konusunda özgüveni yüksek olabilir.	Bireyin kendisini ifade etme konusunda özgüveni düşük olabilir.	Bireyin kendisini ifade etme konusunda özgüveni yüksek olabilir.
2.d. İyilik, Uyum ve Menfaat	Birey, “ortak-iyi”yi hedefler.	Birey, “yüksek-iyi”yi hedefler.	Birey, “devamlı-uyum”u hedefler. Bireyin niyeti, uyumlu gözükekerek başka bir menfaat elde etmek olabilir.	Birey, kendi menfaatine; kendi menfaati oluşmamış olsa bile tartışmayı kazanmayı hedefler.
2.d. Esneklik	Birey, düşünme esnekliğini uyum lehine kullanabilir.	Birey, düşünme esnekliğini farklılık lehine kullanabilir.	Bireyin düşünme esnekliği varmış gibi gözükebilir.	Birey, düşünme esnekliğini sadece kendi menfaatine kullanabilir.

“YAPICI OLMAYAN UYUŞMAZLIK” DİYALOĞUNUN ACIMASIZ TANRI (2011) FİLMİ
ÜZERİNDEN İNCELENMESİ*

(3) Süreç

3.a. Akıl Yürütmede Kabul ve İtiraz	Birey, tarafların haklılığını görür ve kabul eder.	Birey, tarafların haklılığını ve haklılık paylarını görür ve kabul eder.	Birey, tarafların haklılığını görse bile akan suya göre kabul edebilir veya etmeyebilir; haklılığa göre değil “kabul edilecek” veya “edilmek üzere olan düşünceye” göre taraf değişikliği yapabilir.	Birey, tarafların haklılığını görse bile kabul etmez; haklılığa göre değil menfaate göre taraf değişikliği yapabilir.
3.b. Aktif ve Pasif	Konuşmanın akışını aktif ve pasif olmak üzere dengeli bir şekilde yürütür.	Konuşmanın akışını değiştirmede çoğunlukla aktif rol oynar.	Konuşmanın akışı ne tarafa kayıyorsa, birey o yöne yönelir; pasif bir rol oynar.	Konuşmanın akışını değiştirmede aktif rol oynar.
3.c. Kendiyle Hesaplaşma	Kendi düşüncesi uygun düşmüyorsa, bundan uzaklaşabilir.	Kendi düşüncesinin hangi yönleriyle uygun düşmediğine emin olur; uygun yönleri üzerinde savunmaya devam edebilir.	Kendi düşüncesinin önemini ortaya koymaz veya birey bunun peşinde değildir.	Kendi düşüncesinin uygun olmayan taraflarını bilse bile açık vermez. Birey sarf ettiği kelimeleri, sağ duyuya göre değil, kendi niyetlerine göre belirler.
3.d. Bilgi Arayışında Olma	Konuşma öğrenme odaklı ilerler. Bilgi arayışında bir güven ortamı oluşur. Bireyler, konu ile ilgili eksikliklerini diyalog esnasında kendileri fark ederler.	Üretmek ve öğrenmek için çaba sarf edilir. Azınlıkta kalan düşüncelere değer verilir; farklı olanların bilgisi önemsenir. Bireyler, konu ile ilgili eksikliklerini diyalog esnasında kendileri fark ederler.	Kimin bilgisinin kabul edileceği baştan bellidir veya baştan belli edilir. Bireyler, konu ile ilgili eksikliklerini birbirlerine karşı kullanılabılır.	Bilgi, düşünceleri değil bireylerin benliklerini öldürmek için kullanılır. Bireylerin bilgi eksiklikleri birbirlerine karşı silah olarak kullanılabılır.
3.e. Evrensel Entelektüel Standartları Uygulama	Evrensel Entelektüel Standartlarda yer alan “açıklık”, “doğruluk”, “netlik”, “ilgililik”, “derinlik”, “mantık”, “önem” ve “adalet” özelliklerinin çoğu veya hepsi uygulanır.	Evrensel Entelektüel Standartlarda yer alan “açıklık”, “doğruluk”, “netlik”, “ilgililik”, “derinlik”, “mantık”, “önem” ve “adalet” özelliklerinin çoğu veya hepsi uygulanır.	Evrensel Entelektüel Standartlarda yer alan “açıklık”, “doğruluk”, “netlik”, “ilgililik”, “derinlik”, “mantık”, “önem” ve “adalet” özelliklerinin azı uygulanabilir veya hiçbiri uygulanmaz.	Evrensel Entelektüel Standartlarda yer alan “açıklık”, “doğruluk”, “netlik”, “ilgililik”, “derinlik”, “mantık”, “önem” ve “adalet” özelliklerinin azı uygulanabilir veya hiçbiri uygulanmaz.

Tablo 4’te D- “Yapıcı Olmayan Uyuşmazlık” bölümünde yer alan özellikler, Acımasız Tanrı (2011) filminin diyalogları ile örtüşmektedir. Tablo 4’te açıklanan özellikler, (1) yapıcı olmayan uyuşmazlık atmosferi, (2) hiçbir tarafın haklı olduğunu gösteremeyebileceği, (3) tartışmada baskın olan birey haklı olmasa da haklı çıkmış gibi görünebileceği, (4) tartışırken, konunun özü çoktan yitip gidebileceği, (5) tartışma esnasında iyilik ve aptallık kelimelerinin eş-anlamli kullanılabileceği, (6) birey konuşmalarının tamamı değerlendirildiğinde iç tutarsızlıkların görülebileceği, (7) her bir diyalog hamlesinin, yeni bir durum yaratabileceği ve tartışmada sürekli bir denge değişiminin hissedilebileceği, (8) kesin olmasa da tartışma sürecinde veya sonunda bağırma veya ağlama şeklinde krizlerin veya bazı taşkınlıkların yaşanabileceği gibi durumlara olanak tanıyan atmosferi oluşturmaktadır (Bkz. Tablo 5). Bu atmosferin film ile nasıl örtüştüğünün ayrıntıları Tablo 5’te aktarılmaktadır.

Tablo 5. *Acımasız Tanrı (2011) filmindeki diyaloglar ile “yapıcı olmayan uyumsuzluk” atmosferi arasındaki paralellikler*

“Yapıcı Olmayan Uyumsuzluk” Atmosferi	Acımasız Tanrı (2011) Filmindeki Eşleştirmeler
Hiçbir taraf kendisinin haklı olduğunu gösteremeyebilir.	Ne Longstreet ailesinden Penelope ya da Micheal kendisinin haklılığını gösterebilmiştir; ne de Cowan ailesinden Nancy ya da Alan hakkıyla sonuca ulaşabilmişlerdir.
Tartışmada baskın olan birey haklı olmasa da haklı çıkmış gibi görünebilir.	Alan Cowan, tartışmada baskın argümanlarıyla haklı çıkmış gözükmektedir.
Tartışırken, konunun özü çoktan yitip gidebilir.	Diyalog çocukların kendi aralarındaki kavgalarının tanımlanması ile başlamış; en son Alan Cowan Penelope’nin iyimserliğinin sahte olduğu yargısı ile sonlanmıştır.
İyilik ve aptallık eş-anlamli kullanılabilir.	Penelope’nin iyimser idealizmi, Alan Cowan tarafından gerçeklikten uzak ve boş yere sahip olunan bir tutum olduğu ifade edilerek saldırıya uğramıştır.
Birey konuşmalarının tamamı değerlendirildiğinde iç tutarsızlıklar görülebilir.	Penelope, idealist iyiliğe ulaşmayı hedeflerken kendi bencilce isteği ile yüzleşmek durumunda kalmıştır; ancak bununla yüzleşmek yerine yüzleşmeyi sağlayan misafirlere en son bağırarak, Nancy Cowan’ın çantasını karşı duvara fırlatarak; bir nevi onları evinden kovarak Penelope’nin idealist iyilik tavrı ile önemli bir tutarsızlık sergilediği gözlemlenmiştir.
Her bir diyalog hamlesi, yeni bir durum yaratabilir, tartışmada sürekli bir denge değişimi hissedilebilir.	Micheal Longstreet, ilk başta eşinin değerleri ile birlikte hareket ederken, bir süre sonra Alan Cowan’ın görüşleriyle ortaklık kurmuştur. Bu benzerliğin getirdiği güçle Penelope’nin kendisine karşı sergilediği idealist tutumdan rahatsızlık duyarak yer yer patlamalar yaşamıştır. Alan Cowan’ın sert tavırları ile karşılaşınca yeniden Penelope’yi savunmaya geri dönmüştür.

Kesin olmasa da tartışma sürecinde veya sonunda bağırma veya ağlama şeklinde krizler veya bazı taşkınlıklar yaşanabilir. Penelope Longstreet, yüksek sesle kimsenin yüzüne bakmadan nefes dahi almadan hızlı konuşmalar yapmıştır. Nancy Cowan eşinin çalan cep telefonunu ani bir sinirle fırlatmıştır.

4. Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, yapıcı olma ve olmama ile uyumlu olma ve olmama bileşenleri ikili şekilde bir araya getirilerek dört ayaklı bir diyalog modeli geliştirilmiştir. Geliştirilen modelin kurulabilmesi için gerekli olan bazı kavram yanılgıları bertaraf edilmiştir. Bu yanılgılar,

- “Uyuşmazlık ortamında (esnasında) herhangi bir diyalog kurulamaz.”
- “Yapıcı olmayan uyuşmazlıkta, protesto, ağız dalaşı veya kavga yer alır.”
- “Uyuşmazlığın yapıcı versiyonu için sonunda uyumun sağlanması gerekir.”
- “Tam uyum var ise diyalog oluşmaz, çünkü bireyler aynı şeyi derler.” şeklindedir.

Şu an, bireysel veya yerel neredeyse bütün kanaatlerin farklı yerlerde doğru sayılmasının doruk noktasını yaşadığı post-modern çağda, insanlığın karşı karşıya kaldığı birçok çelişki de göz önünde bulundurulduğunda, hiç kuşku yoktur ki, diyalog üzerine çalışmak yaşadığımız zamanı daha anlamlı hale getirmektedir.

Ancak, görünmesi daha zor olan bir diğer önemli gereksinimi oluşturan problemi şu şekilde tarif etmek mümkündür: Birlikte karara bağlanamayan tartışma ortamları, uyumsuzluktan mı yoksa yapıcı olmamaktan mı kaynaklandığı, üzerinde pek kafa yorulmayan bir konudur. Bu da gerçek veya gerçeklerden adapte edilen diyaloglarda kullanılan kelimeleri, cümleleri ve birlikte üretilen anlamları tek tek sabır göstererek çalışmayı gerektirmektedir. Örneğin, Acımasız Tanrı (2011) adlı eserde yer alan karakterler, “çok anlamlılıktan yararlanmak”, “korumaya almak”, “tabi sen de”, “çıkışı olmayan durum”, “hızlı genelleme”, “ortada buluşalım”, “iyi olanı zehirlemek”, “ikna sözcükleri”, “sözde derinlik”, “suç ortaklığı hamlesi”, “herkes böyle yapıyor”, “zemini kayganlaştırmak”, “siyah-beyaz düşünmek” adı altında birçok safsataya başvurmuşlardır. Eğer bu şekilde, karakterler bilerek veya bilmeyerek düşünme hatalarını yapmamış olsalardı, tartışma *uyumsuz* ilerlemiş olsa da *yapıcı* bir özellik kazanabilirdi.

Burada atmosferi bozan, düşünme hataları nedeniyle yapıcı olmayış, bir diğer deyişle yıkıcı oluşturmaktır. Fakat bu durum irdelenmediğinde, diyaloglar yüzeyde dinleyiciye sadece *uyuşmazlık* şeklinde görünebilmektedir. Uyuşmazlığın, yapıcı olmamaya göre daha kendiliğinden, zorlamasız veya doğal olduğu düşünülebilir. Yapıcı olma veya olmama durumu ise, bireyin iradesi ile gerçekleşebilmektedir. İncelenen eser için “yapıcı olma” bileşeni geri plana atılarak varılabilecek “uyuşmazlık” hükmü, bireyi, bunun doğal bir şekilde gerçekleştiği ve bu nedenle de bir şeyler yapmanın, en azından bunun üzerine düşünmenin gereksiz olduğu gibi yanlış bir sonuca vardırabilmektedir.

Öneriler

Diyalog kurma olgunluğu, bir tartışmayı ancak irdeleyerek ve bu irdeleme sonucunda bazı dersler çıkararak inşa edilebilmektedir. Martin Buber'in deyiimiyle birey kendi olma yolunu oluşturduğu diyaloglar ile kurulabilmektedir (Aktaran: Fife, 2015, s. 216). Buna benzer, Habermas (1979, s.3) diyalog kurmanın bir insanlık gelişimi olduğunu iddia etmektedir. Buna, bireylerin dışarıdakilerle kurduğu diyalogların iç diyaloglara dönüşmekte olduğunu gerekçe göstermektedir. Eğitimin temeli, insanlar arası ilişkilerin nasıl kurulması gerektiğine dayanmaktadır. Örneğin, bir öğretmenden beklenen en önemli beceri, üst düzey bilişsel ortamlar kurabilmesinden önce öğrencileriyle gerçek bir iletişim kurabilmesidir (Sosyal, Y., Sosyal S., 2022).

Buradan hareketle, anaokuldan üniversiteye kadar eğitim-öğretimin her aşamasında, özellikle film ve tiyatro eserleri kullanılarak, bir düşünce dizisinin söyleme biçimlerindeki farklılıklar sayesinde konuşma seyrinin nasıl değişebileceği üzerinde derinlemesine analizlerin yapıldığı dersler işlenmelidir. Farklı diyalog modelleri ve kuramları temel alınarak, nitelikli tartışmaların analiz edildiği televizyon programlarına yer verilmelidir. Hatta, diyalog alternatiflerinin gözlemlenebileceği video içerikleri oluşturulmalıdır ya da sadece diyalog-temelli sanat filmleri çekilmelidir. Bu şekilde oluşturulacak eğitim atmosferiyle, öğrencilerin veya yetişkinlerin kendilerini ifade etme yeteneklerini geliştireceği ve asıl olarak bireysel varoluş tarzlarının biçim almasına yardım edeceği konularında bir kuşku bulunmamaktadır.

Kaynakça

- Ackerman, B. (1989). Why dialogue?. *The journal of philosophy*, 86(1), 5-22.
- Arıkan, P. (2016). Ulusal Çıkar Çatışması ve Mezhepsel Kutuplaşma Arasında İran-Suudi Arabistan Gerginliği. *ORSAM Bölgesel Gelişmeler Değerlendirmesi*, 38, 1-13.
- Babacan, M. (2021). Ortadoğu'da Bölgesel Kutuplaşma Dinamikleri ve Teorik Yansımaları. *Anadolu Strateji Dergisi*, 3(1), 53-64.
- Brodbeck, F. C., Rudolf K., Andreas M., Dieter F., & Stefan S-H.. "The dissemination of critical, unshared information in decision-making groups: The effects of pre-discussion dissent." *European Journal of Social Psychology* 32, no. 1 (2002): 35-56. <https://doi.org/10.1002/ejsp.74>
- Bohm, D., Donald F., & Peter G.(2006) "Dialogue: A proposal." *Retrieved April 24 (1991)*.
- Bohm, D., Senge, P. M., & Nichol, L. (2004). *On dialogue*. Routledge.
- Bowen, G. A. "Document analysis as a qualitative research method." *Qualitative research journal* (2009). <https://doi.org/10.3316/QRJ0902027>
- Brown, P., Levinson, S. C., & Levinson, S. C. (1987). *Politeness: Some universals in language usage* (Vol. 4). Cambridge university press.
- Cuppen, E. (2012). Diversity and constructive conflict in stakeholder dialogue: considerations for design and methods. *Policy Sciences*, 45(1), 23-46.

- Deutsch, M. (1994). Constructive conflict resolution: Principles, training, and research. *Journal of social issues*, 50(1), 13-32. <https://doi.org/10.1111/j.1540-4560.1994.tb02395.x>
- Dewaele, J. M., & Furnham, A. (2000). Personality and speech production: A pilot study of second language learners. *Personality and Individual Differences*, 28(2), 355-365. [https://doi.org/10.1016/S0191-8869\(99\)00106-3](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(99)00106-3).
- Güldür Güldür Show (2015) *Güldür Güldür Show 85. Bölüm Tartışma Programı*. <https://www.youtube.com/watch?v=h-ikUFX46k> (Erişim Tarihi: 10.10.2021)
- Güldür Güldür Show (2016) *Güldür Güldür Show 98. Bölüm Tartışma Programı*. <https://www.youtube.com/watch?v=XpwoWX6xtio> (Erişim Tarihi: 10.10.2021)
- Güldür Güldür Show (2016) *Güldür Güldür Show 110. Bölüm Tartışma Programı*. <https://www.youtube.com/watch?v=287qKXgOnIA> (Erişim Tarihi: 10.10.2021)
- Güldür Güldür Show (2019) *Güldür Güldür Show 195. Bölüm Tartışma Programı*. <https://www.youtube.com/watch?v=jOz1VWjxkZs> (Erişim Tarihi: 10.10.2020)
- Gündoğan, A. O. (1997). *Albert Camus ve Başkaldırma Felsefesi*. Birey Yayıncılık.
- Fife, S. T. (2015). Martin Buber's philosophy of dialogue and implications for qualitative family research. *Journal of Family Theory & Review*, 7(3), 208-224. <https://doi.org/10.1111/jftr.12087>
- Furnham, A. (1990). Language and personality. In H. Giles & W. Robinson (Eds.), *Handbook of language and social psychology* (pp. 73–95). Chichester, England: Wiley
- Habermas, J. (1979). *Communication and the Evolution of Society*. Beacon Press.
- Hançerlioğlu, Orhan. (2012). *Felsefe Ansiklopedisi: Kavramlar ve Akımlar*. Remzi Kitabevi.
- Hepner, P. P., Wampold, B. E., Owen, J. & Wang, K. T. (2015). *Research design in counseling*. Cengage Learning.
- Karakaya, Şirin K. (2019). "Avrupa Birliği ekonomik entegrasyonunda ülkeler arası gelir farklılıkları ve kutuplaşma teorisi'nin geçerliliği." Yüksek lisans tezi, Kırıkkale Üniversitesi
- Kelimeler.gen.tr (t.y.). Diyalog kurmak. 15 Haziran 2022 tarihinde <https://kelimeler.gen.tr/diyalog-kurmak-nedir-ne-demek-94015> adresinden edinilmiştir.
- Kiral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Siirt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Maslow, A. (2001). *İnsan olmanın psikolojisi*. Kuraldışı Yayınları.
- Mendaglio, S. (2008). *Dabrowski's theory of positive disintegration*. Great Potential Press, Inc. Merriam-Webster. (t.y.) Overspecialization. *Merriam-Webster Dictionary* içinde. <https://www.merriam-webster.com/dictionary/overspecialize> (Erişim Tarihi: 29.11.2021)

- Merriam-Webster. (t.y.) Dialogue. *Merriam-Webster Dictionary* içinde.
https://www.merriam-webster.com/dictionary/dialogue (Erişim Tarihi: 1.12.2021)
- Piaget, J. (2002). *Judgement and reasoning in the child*. Routledge.
- Pirie, M. (2011). *Girdiğiniz Her Tartışmayı Kazanmanın Yolları*. Elif Yayınevi.
- Riegel, K. F. (1976). The dialectics of human development. *American psychologist*, 31(10). Sosyal, Y., Sosyal S. (2022). *Sınıfta soru sorma stratejileri*. Nobel Yayınevi: Ankara
- Sosyal, Y., Sosyal S. (2022). *Sınıfta Soru Sorma Stratejileri*. Nobel Bilimsel Eserler.
- Thorne, A. (1987). The press of personality: A study of conversations between introverts and extraverts. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53(4), 718.
- Tice, D. M. (1992). Self-concept change and self-presentation: The looking glass self is also a magnifying glass. *Journal of personality and social psychology*, 63(3), 435. Wach, E., Ward, R. (2013). "Learning about qualitative document analysis.". Institute of Development Studies.
- Warburton, N. (2007). *A'dan Z'ye Düşünmek*. (S. Çalışkan, Çev.). Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Yankelovich, D. *The magic of dialogue: Transforming conflict into cooperation*. Simon and Schuster, 2001.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2006). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Seçkin Yayınları.
- Yılmaz, C., Aygören, O., Özdemir, Ö. (2012). Türkiye'de siyasi kutuplaşmayı oluşturan unsurlar: Seçmen tercihlerinde ekonomik oy verme davranışından toplumsal travma kuramına kadar bir dizi etkenin görece etkileri. *Iktisat İşletme ve Finans*, 27(311), 09-39.